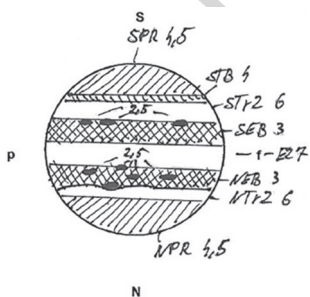
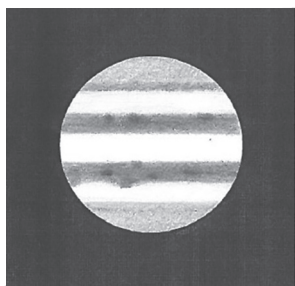

A Jupiter 2015. május–júniusban

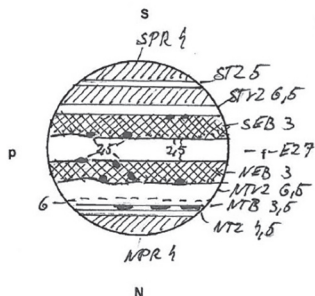
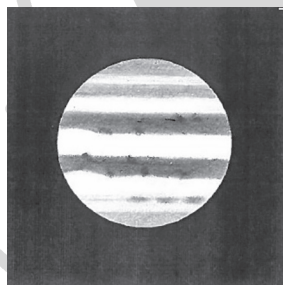
1997-ben kezdtem amatőrcsillagászati megfigyeléseket végezni egy kis refraktorral, és a következő évtől küldtem be észleléseket a Meteor bolygórovata számára. Bolygómegfigyeléseket a 2003-as Mars látthatóságától kezdve végzek, az észleléseket rajzos formában, a hozzá tartozó intenzitásbecsléssel készítem. A távcső mellett először az alapos intenzitásbecslést készítem el egy

bolygót. A hét egymást követő észlelést egy 200/1000-es Newton-távcsővel, 167x-es nagyítással, japán orthoszkopikus okulárral és 80A kék színű szűrővel végeztem, a fennmaradó észlelés egy 127/1200-es refraktorral készült 120x-os nagyítással, szintén 80A kék szűrővel.

Általánosságban elmondható, hogy az észlelések alkalmával a két egyenlítői sáv

A NEB területe aktívabb, mint a SEB, rögökkel tarkított. 2015.06.01. 19:18–9:40 UT CM I=130,9 CM II=348,1 200/1000 T, 167x, 80A kék szűrő. Rajz és intenzitásbecslés

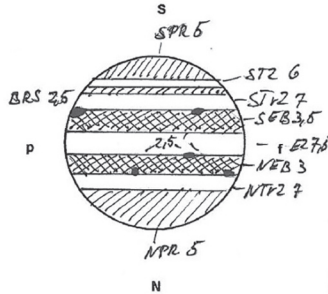
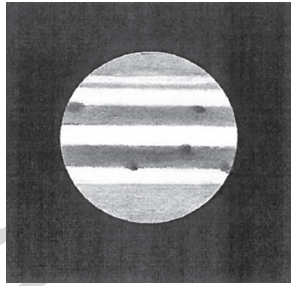

A NEB és a SEB alakzatai mellett az NTB szakadozottsága figyelhető meg. 2015.06.02. 19:16–19:36 UT CMI=286,8 CMII=136,3 200/1000 T, 167x 80A kék szűrő. Rajz és intenzitásbecslés

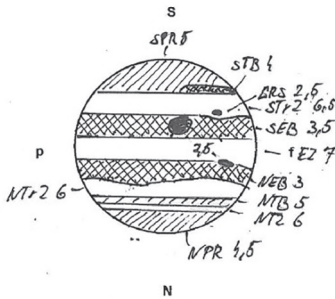
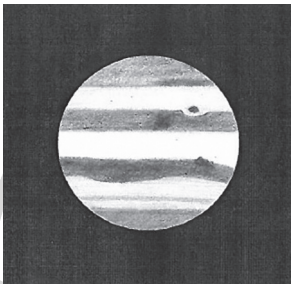
tömör, rövid leírással, a rajtot ezt követően dolgozom ki.

2015 május–júniusában nyolc rajzos észlelést készítettem és intenzitásbecslést, valamint két GRS centrálmeridián-átmenet mérést végeztem a bolygóról. Május 31-étől június 6-áig minden nap észleltem a

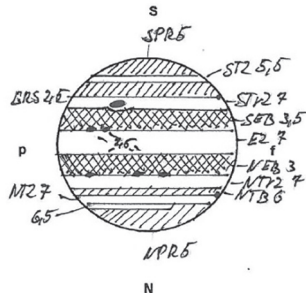
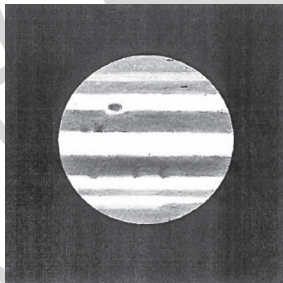
közül a NEB volt aktívabb. Hullámzó, elkeskenyedő sávként mutatkozott, néha 4–5 rög volt látható benne. Minden esetben látszott a GRS, a trópusi zónák, az egyenlítői zóna és a poláris régiók. Szűrő nélkül észlelve a zónák halványsárga, a sávok szürke színűek voltak.

Nyugodtabb felhőzet. A GRS a bolygó peremén látszik. 2015.06.03. 19:35–19:57 UT CMI=96,6 CMII=298,4 200/1000 T, 167x, 80A kék szűrő. Rajz és intenzitásbecslés

A GRS CM-átmenetnek mérésekor készült rajz és intenzitásbecslés. 2015.05.31. 19:14–19:33 UT CM I=330,2 CM II=195 200/1000 T, 167x, 80A kék szűrő#

A GRS CM-átmenet mérésekor készült rajz és intenzitásbecslés. 2015.06.05. 19:27–19:53 UT CM I=48,3, CM II=234,9 200/1000 T, 167x, 80A kék szűrő

SPR (Déli Poláris régió): 4–5-ös intenzitási területként volt látható.

STZ (Déli Mérsékelt Zóna): 5–6-os intenzitású, keskeny sávként látszott, de nem minden esetben volt megfigyelhető.

STB (Déli Mérsékelt Sáv): Két alkalommal volt látható, egyik esetben csak egy rövi-

debb sávként mutatkozott 4-es intenzitással, így sötétebbnek látszott az SPR-nél.

STRz (Déli Trópusi Zóna): feltűnő, 6–7-es intenzitású világos zóna.

SEB (Déli Egyenlítői Sáv): általában feltűnő, 3–3,5-es intenzitású sáv, szinte minden esetben láttam benne kondenzációkat.

meteor

Dátum	Idő (UT)	Folt	Int.	β	p/c/f	Sys	λ
1	2015.05.31	20:12	GRS	2,5	STrZ	p	224
2	2015.05.31	20:22	GRS	2,5	STrZ	c	230
3	2015.05.31	20:32	GRS	2,5	STrZ	f	236,1

Dátum	Idő (UT)	Folt	int.	β	p/c/f	Sys	λ
1	2015.06.05	19:22	GRS	2,5	STrZ	p	224,1
2	2015.06.05	19:34	GRS	2,5	STrZ	c	231,3
3	2015.06.05	19:46	GRS	2,5	STrZ	f	238,6

A Nagy Vörös Folt (GRS) CM-átmenet méréseinek eredménye

EZ (Egyenlítői Zóna): 7-es intenzitású világos területként látszott, néha a középső részét az Egyenlítői Sáv (EB) területén fényesebbnek éreztem.

NEB (Északi egyenlítői Sáv): 3-as intenzitású sötét sáv, a legaktívabb területként mutatkozott. Közepét árnyalatnyival sötétebbnek éreztem. Hullámozó szélű, háborgó, több esetben változó szélességű, sok esetben 4-5 rög látszik határozottan a sáv területén.

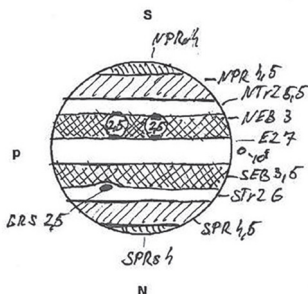
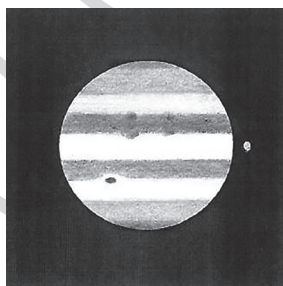
NTrZ (Északi Trópusi Zóna): 6-7-es intenzitású, feltűnő, világos zónaként látszott.

NTB (Északi Mérsékelt Sáv): Az esetek többségében megfigyelhető volt. 3,5-es intenzitású vékonyabb sávnak látszott, volt, hogy szakadozottnak tűnt.

NTZ (Északi Mérsékelt Zóna): Több esetben megfigyelhető volt. Fényessége változó, általában 4,5 -5-ös intenzitású, de volt, amikor világosabbnak mutatkozott.

NPR (Északi Poláris Régió): 4-5-ös intenzitású területként látszott.

GRS (Nagy Vörös Folt): 2,5-es intenzitású, enyhén ovális folt. Udvartát, az RSH-t csak egy alkalommal nem tudtam megfigyelni, amikor a GRS már a bolygó permén tartózkodott. Két alkalommal, öt nap különbséggel GRS centrálmeridián-átmenetet mértem. A második alkalommal szemmel láthatóan is nagyobbbnak éreztem a GRS-t, amit később a mérés is igazolni látszott. Az első esetben 20 perc alatt vonult át a folt a bolygó középvonalán, ekkor 12,1° hosszúságúnak mértem. A második esetben 24 perc alatt vonult át, ekkor 14,5° hosszúnak adódott. A mérésekből megpróbáltam meghatározni a GRS hossz tengelyének méretét is. Így a GRS körülbelüli mérete az STrZ kerületén számolva a két mérés esetében 13 200, ill. 15 800 km-nek adódott.

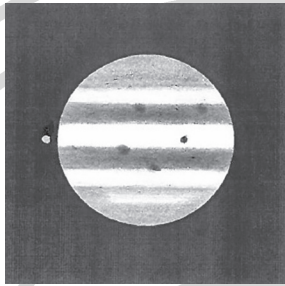

Az Io a bolygókorong mellett, 2015.05.29. 19:12-19:34 UT CM I=14,2, CM II=254,2 127/1200 L, 120x, zenittükör. Rajz és intenzitásbecslés

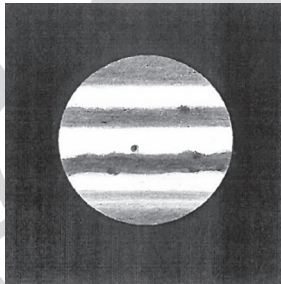
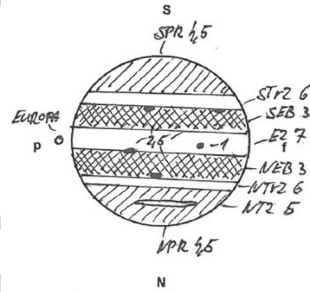
Holdak fedési és árnyékjelenségei:

2015. május 29-én az Io volt látható az Egyenlítői Zóna mellett. 19:18 UT-kor „érintkezett” a bolygókoronggal.

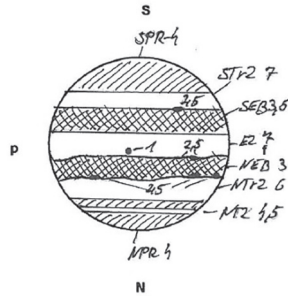
Később, június 4-én az Europa árnyéka vonult át az Egyenlítői Zóna északi felén. Árnyéka sötét, 1-es intenzitású volt, a hold közvetlenül a Jupiter mellett látszott.

Az Europa árnyéka átvonul az EZ területén. 2015.06.04. 19:26–19:48 UT CM I=248,8 CM II=83,1 200/1000 T, 167x, 80A kék szűrő. Rajz és intenzitásbecslés

A Callisto rendkívül sötét, 1-es intenzitású korongként vonul át az EZ előtt. 2015.06.06. 19:16–19:36 UT CMI=197,5 CMII=16,5 200/1000 T, 167x, 80A kék szűrő. Rajz és intenzitásbecslés

A 2015. június 6-i észlelés során az EZ területén a NEB peremével érintkező sötét korong tűt fel, amit holdárnyéknak vélttem. A megfigyelés közben végig azt hittem, hogy holdárnyékot látok. Az észlelést követően utánanézttem, és meglepetésemre akkor derült ki, hogy nem árnyékjelenség

volt amit láttam, hanem maga a Callisto vonult át a bolygó előtt. A hold rendkívül sötét volt, szintén 1-es intenzitású, éppen mint két nappal korábban az Europa árnyéka. Nem gondoltam volna, hogy egy Jupiter-hold ilyen sötétnek mutatkozhat a bolygó előtt való átvonulásakor! Nagyon meglepett a dolog. Tény, hogy a Callisto a leghal-

ványabb az összes Jupiter-hold közül, az 5,6 magnitúdós Ganymedeshez képest az észleléskor 6,9 magnitúdós volt. A Callisto szürkésfeketés színe is hozzájárul, hogy könnyen holdárnyéknak véljük a bolygókorong előtt átvonuló kísérőt.

Horváth László István